

פרודים משולחן רבינו

רבי אברהם גנחובסקי זלה"ה

— פרשת וארא —

בלהנאת עצמו, הש"ך מביא מרבינו ירוחם דשרי, ונחלקו
בזה לדינא הב"ח והפרישה.

קושיית המהרי"ל דיסקין

והקשה בתשובות מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון סימן
קמ"ד) היאך שרי להחמיר על עצמו למסור נפש הרי
מכשיל הנכרי באיסור רציחה, ובגמרא (פסחים כ"ב ב')
מבואר שהלא תעשה דלפני עוור הוא גם במכשיל גוי,
וכמו במושיט אבר מן החי לבני נח.

ובספרי חכמי הזמן כתבו ליישב דאתי עשה דקידוש ה'
ורחי הלא תעשה דלפני עוור, שהרי גם כשמחמיר על
עצמו ליהרג ולא לעשות העבירה מקיים המצוה דקידוש
השם.

ויש להעיר בזה כמה הערות:

א. בפתחי תשובה בסימן קנ"ז מביא מהשל"ה דנהרג
על קידוש השם מברך, ולהאמור גם במחמיר על עצמו
יברך. נולכאורה גם הסוברים דנשים לא מברכות על
מצוות עשה שהזמן גרמא מחמת שלא יכולות לומר
וצונו, מ"מ בדין שפיר מברכים ואומרים וצונו על אף
דמחמיר על עצמו ולא הצטווה על כך, דשאני הכא
שמצוים על עיקר מצוות קידוש השם אלא דבגוונא זו
אינם חייבים לקיים מצוותם, ועוד יש להעיר דבתליא
בדעת אחרים לא מברכים, וכמבואר בשו"ת הרשב"א
(ח"א סימן י"ח), והכא נמי הרי תלוי בדעת הגוי שיהרגנו,
ויש לומר דבעצם רצונו ליהרג על קידוש השם כבר קיים
העשה גם אם לא יהרג, אכן לא משמע כן.

ב. ולכאורה הרי בעידניה משום דברגע שנהרג יש גם
לפני עוור וגם קידוש השם, וכי תימא שבאופן שהוצח
קורע בגדיו של הנהרג עדיין אין קידוש השם, ולפני עוור
יש שהגוי עובר בגזל, יש לומר דגם כשמוסר בגדיו
לקריעה מקיים מצוות קידוש השם, וכי תימא שבשעה
שהנכרי מרים יד כבר נקרא רשע וקידוש השם ליכא, יש
לומר דגם בהא שמוסר עצמו שירים עליו יד מקיים
המצוה דקידוש השם.

ג. ויש לעיין האם עובר בלפני עוור במה שאינו עושה
העבירה וממילא הגוי יהרגנו, דהרי הישראל הוא רק בשב
ואל תעשה, ויש לדון במי שיכול למנוע חבירו מלעשות
עבירה בחפץ ששייך לו, האם יש בזה לפני עוור במה

בדינא דמחמיר על עצמו ליהרג על קדושת ה'

(א) ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך
ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך בתנוריד ובמשארותיך (ו'
כ"ח)

בגמרא פסחים נ"ג ב' איתא מה ראו חנניה מישאל
ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש, נשאו
קל וחומר בעצמן מצפרדעים, ומה צפרדעים שאין מצווין
על קדושת השם כתיב בהו ובאו ועלו ביתך וכו' ובתנוריד
ובמשארותיך, אימתי משארות מצויות אצל תנור הוי
אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצוים על קדושת השם
על אחת כמה וכמה.

והקשו בתוס' (שם בד"ה ומה ראו) למה חנניה מישאל
ועזריה היו צריכים ללמוד קל וחומר מצפרדעים, הרי
הלכה פשוטה היא דבפרהסיא חייבין למסור עצמן אפילו
אמצוה קלה, ותיירצו שתי תירוצים, חדא שנבוכדנצר לא
צווה שישתחוו לעבודה זרה ממש אלא לאינדרטא שעשה
לכבוד עצמו, ותו שקודם לכן היו יכולים לברוח, נמצינו
למדים שחנניה מישאל ועזריה לא היו מצוים למסור
עצמן ובכל זאת למדו מהצפרדעים למסור נפשם על
קידוש השם, ונבמהרש"א מבאר שבמעשה דחנניה מישאל
עזריה לא היה עשר ישראלים, ובצנעא גם בעבודה זרה
יעבור ואל יהרג, אלא היה רשות למסור עצמם וכמו
בצפרדעים שגם היה בצנעא.

ובפנים יפות מדייק כך בפסוקים, שבפסוק כ"ט איתא
ובכה ובעמך ובכל עבדיך יעלו הצפרדעים, בלשון צווי,
ובפסוק כ"ח איתא ועלו ובאו בביתך וכו' ובתנוריד
ובמשארותיך, שלא בלשון צווי, ונמצא דהצפרדעים באו
לתנור בתורת רשות, ומוזה ילפו חנניה מישאל ועזריה.

חזינו מכל הלץ דאיכא גוונא דמדינא יעבור ואל יהרג
אלא דיכול להחמיר על עצמו, ולדינא מבואר בשו"ע יו"ד
סימן קנ"ז דבג' עבירות חמורות לעולם יהרג ואל יעבור,
ובשאר עבירות אם זה בצנעא יעבור ואל יהרג, ואפילו
במכוון להעבירו על דת, אך רשאי להחמיר על עצמו,
ונבשעת הגזירה יהרג ואל יעבור, ובגזירה שהוא רק על
ישראל אבל מתכוונים להנאת עצמן לכאורה לא מיקרי
שעת גזירה ושמר.

ובפרהסיא במכוון להעביר על דת יהרג ואל יעבור,
ובלהנאת עצמו יעבור ואל יהרג, ולענין להחמיר על עצמו

למדים שמותר לאדם להחמיר על עצמו שלא לאכול נבלה אע"פ שזה יביאו לידי חילול שבת, וצ"ת.

אי איכא דינא דרודף כשמחמתו נעשה פרהסיא

ג) קי"ל דנכרי שרוצה להכריח יהודי לעבור שאר עבירות דאם זה בפרהסיא נומכוון להעבירו על דתו, יהרג ואל יעבור, והנה אם רוצה להכריחו והיהודי מתחבא, ודאי שהרוצה לגלות לגוי היכן היהודי מתחבא הוא רודף, ויש להסתפק באדם שנמצא עם תשע אנשים ורואה אדם שמתכוון לבא אליהם ואז יהיו עשרה אנשים, ויודע שהגוי עומד להכריחו לעבור עבירה להעבירו על דתו, ועל ידי האדם שבא לכאן יהא פרהסיא ויהא עליו דין דיהרג ואל יעבור, אם כן נמצא שהעשירי שמתקרב לכאן הוא רודף וממילא יהא מותר להורגו, וכמו באופן שהנכרי רוצה להאכילו נבלה בפרהסיא ולנכרי אין נבלה, דזה שמביא הנבלה לנכרי ודאי שהוא רודף, ואם כן מאי שנא אם מביא את הנבלה או שמביא את הפרהסיא, אמנם יש לחלק דמביא הנבלה הוה כמוסר כלי זין לגוי משא"כ עשיית פרהסיא שהוא רק גורם שיחול הדין דיהרג ואל יעבור.

ובספר זכר דבר סימן ד' מסתפק שבאופן שמה שעושה מותר ע"פ דין אין לו דין רודף, [ול"ד לקטן] ולפ"ז הוא הדין בג"ל מכיון שמותר לעשירי לבא לכאן אי אפשר להחשיבו כרודף.

בדינא דמזיק שגרם לרווח

ד) ועתה שלח העז את מקנך ואת כל אשר לך בשדה (ט"ו)

איתא בקרא שמכת ברד הזיק רק לבהמות שהיו בשדה ולא לאלה שהכניסו לבתים, ויש לדון באחד שהזיק למצרי בהמתו, והיתה צריכה להשאר בבית וממילא לא מתה ע"י הברד, האם חייב המזיק בתשלומים, או דלמא המזיק יכול לטעון דהזיקו גרם לרווח.

בתשובות מקור חיים להג"ר חיים סגלוביץ מוילנא (סימן ל"ג) דן באחד שמכר י"ש בלא רשיון, והיה לו חבית, ואחד שבר החבית ונשפך היי"ש, ופתאום באו ממנוי המלך, ואם היו מוצאים היו לוקחים היי"ש ומחייבים אותו כסף רב, והנידון הוא אם המזיק חייב לשלם.

א. ובגמרא בבא קמא י"ז ב' איתא דזרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור דאמרין מנא תבירא שבר, ובתוס' (שם ד"ה זרק כלי) כתבו דאם זרק חץ על כלי ובא אחר ושברו במקל חייב, דסברא פשוטה לחלק בין זורק אבן לזורק כלי עצמו, דבזורק אבן או חץ על הכלי אין הכלי נחשב מנא תבירא משא"כ כשזורק את עצם הכלי, וא"כ בנידון דידן נהי דבלאו הכי הממונה היה

שאינו מונע, ולכאורה יש להוכיח שיש בזה לפני עוור מרמקשי תוס' (שבת ג' א' ד"ה בבא דרישא) שהבעל הבית עובר בלפני עוור במה שהעני לוקח מידו ומוציא לרשות הרבים, וכמו כן מצאנו שהחפץ חיים מביא דהשומע לשון הרע עובר בלפני עוור, אמנם הכא שאני שאינו ממש שב ואל תעשה שהרי ישראל אומר בפיו שאינו מוכן לעשות העבירה.

ד. ועיקר האי תירוץ דעשה דוחה לא תעשה תליא אם בעשה דרשות אמרין שדוחה, והחזו"א (נגעים ס" י"ג ס"ק י"ז) ס"ל שרק עשה דחובה דוחה, והפרי מגדים (ס"י קכ"ח משב"ז ג') ס"ל שגם עשה דרשות דוחה, ומוכיח כן מהא שעשה דציצית דוחה הלא תעשה דכלאים אע"פ שהעשה דציצית אינו חובה, ודעת החזו"א איש דמכל מקום לאחר ההלבשה הוי חובה, ונמצא דלחזו"א איש לא נוכל ליישב קושיית המהריל"ד כהנ"ל.

המחמיר על עצמו ליהרג אקדושת ה' אי יכול לחלל שבת להצלתו

ב) הנה הרוצה להחמיר על עצמו ליהרג ולא לאכול נבלה כדי לקדש את השם, אם יש לו אפשרות לברוח מהעכו"ם ודאי שחייב לברוח כדי להציל חייו, ויש לעיין באופן שיכול לברוח אך רק ע"י חילול שבת, האם אמרין דלא יחלל שבת דחמירא אלא יאכל נבילה דקל, או דלמא דמכיון שהוא רוצה להחמיר על עצמו שלא לאכול הנבילה אם כן עכשיו הוא במצב דפקוח נפש, ומותר לו לחלל שבת להצלתו, ומסברא נראה כצד השני.

והנודע ביהודה בתשובות כתב שמותר לאדם לסכן את עצמו לצורך פרנסה כגון צידת בעלי חיים וכדו', והנה באופן שבאמצע השבוע יכול להתפרנס רק באופן שמסכן עצמו, אך אם יחלל שבת יוכל להתפרנס בלי סכנה, האם נימא דעכשיו שזהו פרנסתו ומותר לו לסכן עצמו בשביל הפרנסה, אם כן יהיה מותר לו לחלל שבת מחמת פקוח נפש, ובפשוטו אסור, ואינו דומה לאופן הראשון, דמוסר עצמו כדי לא לאכול נבילה, דשם יש מדת חסידות לקדש השם, משא"כ בפרנסה שהוא רשות בעלמא.

ובמשנה ברורה (שכ"ח ס"ק ל"א) כתב דמי שרוצים לאנסו שיעבור על אחד מג' עבירות החמורות ומשער שהנאנס ימסור עצמו למיתה אפשר דצריך לחלל שבת כדי שלא יבוא לזה, ולכאורה הוא הדין בדין באופן שהנאנס אינו חייב מדינא למסור נפשו אלא רואים שהוא מחמיר על עצמו למות על קידוש השם, מותר לאחרים לחלל שבת כדי להצילו, שהרי מחללים שבת אף כדי להציל את הרוצה לאבד עצמו לדעת, ואם לאחרים מותר לחלל שבת להצילו אם כן לכאורה הוא הדין דמותר לנאנס עצמו לחלל שבת להצלתו, דמאי שנא הוא מאחרים, אחרי שהחליט שאינו אוכל הנבלה, ונמצאנו

מזיק, מכל מקום הרי זה כחפץ שעמד לישבר מהחץ
דחייבין עליו.

ויש להעיר דהאחרונים הק' מהי סברת תוספות, הרי
אין לכלי דמים על ידי שהחץ נזרק עליו, ובחזו"א פירש
דאיירי באופן דאפשר להצילו על ידי הדחק, ואם כן
בנידון דידן דאי אפשר להציל מן הממונה אין לו דמים,
וואיירי באופן שהממונה כבר נמצא בדרך ואינו דבר
שנתחדש אחר כך]. ועוד יש לעיין דהרי אמרינן בגמ' בבא
מציעא דהמציל מן הגיים ומן האגס הרי אלו שלו דמכין
דאי אפשר להצילו הו"ל כזוטו של ים, ואם כן בנידון דידן
פשיטא דפטור דהרי הו"ל כזוטו של ים (ועי' בחזון איש
ב"ק י"א ט').

ב. ועוד הוכיח בשו"ת מקור. חיים דהרי חזינן דאם
שומר פשע ויצאה הבהמה לאגס ומתה פטור דבלאו הכי
הבהמה היתה מתה ואין כאן פשיעה, אך אם נגנבה חייב
השומר אע"ג דסופה למות, חזינן דאע"ג דהיה הולך
לאיבוד מכל מקום חייב השומר על מה שנגנבה ממנו.

ג. ומכל מקום כתב לפוטרו שהרי עשה לו טובה,
ואע"ג דלא חשב ע"ז, הא קיימא לן בגמ' מנחות (ס"ד א')
דאם רצה לדוג דגים והעלה תינוק ודגים פטור מחילול
שבת דזיל בתר מעשיו, וה"נ הכא זיל בתר מעשיו, והרי
עשה מעשה הצלה.

ולכאורה יש לומר דגם לרבה דסבירא ליה במנחות
(שם) דחייב דזיל בתר מחשבתו, מכל מקום הכא פטור,
דדוקא לענין איסור בין אדם למקום כמו חילול שבת
סובר רבה דמכין שלא ידע שזה הצלת נפשות נחשב
עברין, אבל לענין חיוב ממון יש לומר דלכולי עלמא
אזלינן בתר מעשיו.

ועוד יש לומר דדוקא התם דהדגים הוי חילול שבת ורק
התינוק הצלה איכא מ"ד דס"ל דזיל בתר מעשיו, אבל
היכא דאשתכח דהדגים עצמם נצרכים לפקוח נפש וכגון
ליתנם לחולה, אע"פ דלא ידע מהחולה מכל מקום יש
לומר דלכולי עלמא פטור.

ושוב כתב המקור חיים דבדיני שמים חייב מפאת
דנתנון לאכול בשר חזיר ואכל בשר טלה, ולכאורה יש
להעיר דלא שייך לחייבו בתשלומין בדיני שמים כיון דאין
כאן מזיק, אלא יש רק עבירה בין אדם לחבירו מפאת
מחשבה רעה, אך צ"ע אם עכ"פ חייב לפייסו, דסוף סוף
לא נזק ורק כלפי שמים חייב תשובה].

כל כוחות הנפש לרצון ה'

(ה) ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד (ש"כ"ד)

איתא בקרא ואש מתלקחת בתוך הברד, וכי רש"י דהי'
נס בתוך נס דאש ומים הא מנוגדים זה לזה, ואיתא
במדרש רבה משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שני
גדודים דהיו רבים זה עם זה, וכאשר הי' המלך צריך
לעשות מלחמה עם אחר אמר להם שישלימו ביניהם על
מנת שיעשו לו המלחמה.

וכן הדבר בכוחות הנפש של האדם דכאשר נוגע לרצון
השם צריך שלא יתנגדו וכגון עצלות ופעולה, וקמצנות
ופיזור כסף, ובושה ועשי', וכיו"ב שכולם ישלימו ויעשה
פעולתו עבור קונו.

עוד בכוחות הנפש, כוחות שלכאורה הם חסרון יכול את
גוף החסרון לעשות בו מעלה לעבודת השם וכשהוא עצל
ישמש בעצלות שלא לעבור עבירה וכן בקמצנות וכיו"ב.
והמגיד מדובנא כתב משל ביהלום שנסדק ואמר החכם
להוסיף עוד סדק ותהא שם אות מלאכת מחשבת ובוזה
עלה ערכו עשרת מונים.

כמה הערות בדיון תפילה במקום גילולים

(ו) ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל
ה' (ש"כ"ט)

ופירש"י שלא התפלל בתוך העיר לפי שהיתה מלאה
גילולים, ובדעת זקנים מבקלי התוספות מפרש הא דכתוב
כך רק במכת ברד, שבמכה זו כתוב דהירא את דבר ה'
הכנים מקנהו, ונתמלאה כל מצרים בגילולים שהרי הצאן
היה הע"ז שלהם, ולכן עכשיו הוצרך לצאת מן העיר
להתפלל, ומהכא ילפינן (תה"ד ס"ו ו') הובא ברמ"א סי'
צ"ד ס"ט ועיין משנ"ב ס"ק כ"ט) שלא יתפלל במקום
גילולים.

ויש לדון בדיון זה בכמה הערות.

א. המגן אברהם (צ"ד ס"ק י"ב) מביא מהתרומת הדשן
(סימן ו') דהיכא דיכול להתפלל או בבית שיש בו גילולים,
או באמצע הדרך ויש חשש שיפסיקוהו עובדי דרכים,
עדיף שיתפלל בבית.

ב. ונסתפק במגן אברהם היכא דיש חשש שיבלבלוהו
אבל יהא מעומד, או שלא יבלבלוהו ויהא מהלך או
מיושב מה עדיף, והכריע דעדיף מהלך או מיושב, דאז לא
יבלבלוהו, שעיקר הטעם דעדיף תפלה מעומד הוא מפני
שיכול לכוון יותר, ובגוונא דידן מהלך יכול לכוון יותר.

ג. ויש לעיין באופן דאיכא קמן או שיתפלל בבית עם
גילולים אך מעומד, או בחוץ בלא גילולים אבל יצטרך
להתפלל כשמהלך, ולכאורה עדיף בבית מעומד אע"פ
דיש שם גילולים, ולפ"ז סדר המעלות הוא שיהא בכוונה
בלא בלבול, ובעמידה, ובבית בלא גילולים.

ד. ובמשנה ברורה (צ"ד ס"ק ל') מבואר דאם בכותל
מזרח יש גילולים, יתפלל למערב, חזינן דמעלת מזרח
הוא יותר קל מהדין שלא יהא גילולים, ולענין מזרח
מבואר במשנה ברורה (צ"ד ס"ק י') דאם באמצע התפילה
נזכר שאינו מתפלל למזרח לא יעקור רגליו אלא יעקם
פניו למזרח, ויש לעיין לענין גילולים שהוא יותר חמור
מהמעלה דמזרח, אם באמצע תפלתו נזכר שיש גילולים
האם יכול לעקור רגליו, ולכאורה אסור שלא מצאנו היתר
לעקור רגליו באמצע השמונה עשרה אלא אם לא יכול
לכוון.

ה. ומבואר בתרומת הדשן (שם) דגם אם יש ספק שמא יפסיקוהו עוברי דרכים יש להתפלל בבית אע"פ דיש שם גילולים, ובמשנה ברורה (רל"ו י"ב) משמע שלודאי תפילה בעבור מבטלים המעלה דסמיכת גאולה לתפלה, אבל לספק תפילת צבור לא מבטלים, ולכאורה לדבריו הוא הדין ולא מדחינן תפילה בלא גילולים בשביל תפלה ללא בלבול אלא כשודאי יהא בלבול ולא בשביל ספק, וקשה מהתרומת הדשן הנ"ל שמבואר לא כך, ויש לחלק דהפסקת עוברי דרכים גרע טפי שחסר בכל צורת התפלה ומשום הכי חיישינן טפי לספיקו.

שבת ראש חודש – תדיר ושאינו תדיר

ז. יש לחקור בדינא דתדיר ושאינו תדיר דתדיר קודם, היאך מגדירים את התדיר, האם אזלינן בתר הכלל והיינו אחרי עיקר החיוב, או דלמא אזלינן בתר הפרט. א. ולכאורה יש להוכיח מראש חודש שחל בשבת שמקדימים קריאת התורה דשבת לקריאת התורה דראש חודש, ולהצד דאזלינן בתר הפרט, תיקשי שהקריאה דראש חודש הוא י"ב פעמים בשנה, משא"כ קריאת פרשת השבוע הוא רק פעם אחת בשנה, אלא על כרחך מוכח כהצד דאזלינן בתר הכלל, וקריאת התורה דשבת הוא בכל שבת ושבת, משא"כ קריאת התורה דראש חודש הוא רק פעם או פעמיים בחודש. ויש לדחות דאה"נ מצד דין תדיר הקריאה דראש חודש קודם, אמנם מכיון שההפסדה הוא בעניינא דראש חודש, אם כן צריך שהמפטיר יהא בקריאה דראש חודש, ועל כרחך צריך להקדים הקריאה דשבת, איברא קשה משבת ראש חודש שהוא חנוכה שמפטירים בעניינא דחנוכה, ואפילו הכי מקדימים הקריאה דשבת לקריאה דראש חודש, ויש ליישב דלא פלוג. אבל עדיין תיקשי שסברא זו דמחליפין הסדר בגלל המפטיר אינה מוכרעת, שהתוספות (שבת כ"ג ב' ד"ה הדר) מקשים אמאי מקדמינן ראש חודש לחנוכה הא פרסומי ניסא עדיף מתדיר, ותירצו התוספות כמה תירוצים, ורק חדא מנהון מפאת ההפסדה. ב. בגמ' סוכה נ"ד א' מצאנו שני שיטות בענין יו"ט שחל בשבת דיש שני קרבנות מוסף, האם תוקעים בכל קרבן מוסף, או שתוקעים רק באחת, ולמאן דאמר דיש שירה ותקיעות בכל קרבן מוסף, מבואר בגמ' (שם ב') שמקדימין השיר של קרבן מוסף דראש חודש לשיר של קרבן מוסף דשבת, ומקשו בגמ' (שם) דשבת תדיר וראש חודש אינו תדיר, וא"כ צריך להקדים השיר דשבת ומתריצין דיש דין מיוחד להקדים השיר דראש חודש כדי לפרסם הראש חודש. והתוספות (ד"ה אמאי) מעירים שהיו יכולים להקשות

אף למ"ד שתוקעים רק פעם אחת למה מבטלים התקיעות דשבת ולא מבטלים התקיעות דראש חודש, דתדיר קודם בין לענין לקדם ובין לענין היכא דיכול רק אחד. ובתשובות מאיר נתיבים (סימן ה') מיישב שאה"נ קושיית הגמרא היא רק למאן דאמר שתוקעים בכל קרבן, דהשיר דשבת אינו תדיר יותר מהשיר דראש חודש, שהרי השיר דמוסף דשבת איתא בגמ' ר"ה (ל"א א') דהוא הו"ו ל"ך ופירש"י דהיינו פרשת האזינו, וכל שבוע אומרים חלק אחד מהששה חלקים נמצא דכל שירה הוא רק פעם אחד בששה שבועות, משא"כ השיר דראש חודש הוא פעם בחודש.

ולפ"ז למאן דאמר שתוקעים רק פעם אחת, לא הקשו בגמ' דשבת עדיף מדין תדיר, דאה"נ ראש חודש תדיר, אבל למאן דאמר שתוקעים על כל מוסף, הנידון אינו איזה שירה תדיר, דמכיון דבכל נסכים שמנסך יש שירה, אם כן הנידון הוא איזה נסכים להקדים, וזהו שאלת הגמרא שיקדימו נסכים דשבת לנסכים דראש חודש.

נמצינו למדים מדברי המאיר נתיבים כהצד השני הנ"ל דאזלינן בתר הפרט, וכך כתב שם דפרשת הקטורת חשיבא תדיר כנגד שיר של יום דמתחלף כל יום, אך לולי דבריו שפיר יש לומר דאזלינן בתר הכלל ושיר של יום חשיבא תדיר כמו פרשת הקטורת, והלכך התוספות לא תירצו קושייתם כהמאיר נתיבים.

ג. ובבבב"ר יעקב סימן תרנ"א כתב דמי שיש לו אפשרות או ליטול לולב או להתפלל בחול המועד, תפלה עדיף כיון דתדיר, והנה אם איירי בכל התפלות, תיפוק ליה דתפלה עדיף דכאן חדא וכאן תרת, ואי איירי רק במוסף, הא מוסף דסוכות הוי כלולב דנוהג רק בחג הסוכות, ואלא על כרחך מוכח דכל תפלת מוספין נחשב כחדא דאזלינן בתר הכלל.

אמנם העירו דיש לדחות דלמא איירי בשחרית, משא"כ מוסף יכול להתפלל גם אחר כך דזמנה כל היום, ותו דאף מוסף דסוכות תדיר טפי מלולב דלולב אינו נוהג בשבת. ותו דבמוספין אף אם לא הזכיר קרבנות החג יצא וסגי שיאמר מוספין, והלכך כולו הו"ו חדא מוסף, מיהו יעויין בתהלה לדוד (סימן קפ"ח) שדן האם יצא יד"ח כשלא הזכיר שם הרגל.

ד. ועוד הוכיחו מהא דבפורים מקדמינו קריאת התורה לקריאת המגילה, ובפשוטו זהו מפאת תדיר. ועוד הוכיחו מהא דמקדמינו מנחה למוסף בשבת, ועל כרחך דאזלינן בתר הכלל שמנחה תדיר ממוסף, ויש לדחות דבהתפלל י"ח ברכות בשבת יצא [אם הזכיר של שבת], ואם כן דמי לשמונה עשרה דכל השבוע.

נעוד ע"פ דעת הכותב לע"נ רבינו אברהם בן ר' אליהו משה זללה"ה

לתגובות הארות והערות נא לפנות לסוקולוב 17 כניסה א' דירה 7 ב"ב פקס 0737263949

לתרומות והנצחות וכן בעניני ההפצה נא לפנות לטל: 03*6169835 בין 9-10 בערב